

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 14 lipca 1988 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości.

Na podstawie art. 16 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 i Nr 25, poz. 187, z 1983 r. Nr 5, poz. 33 oraz z 1986 r. Nr 42, poz. 202) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Opłata za czynności adwokackie w zespole adwokackim, zwana dalej „opłatą”, obejmuje ustalone wynagrodzenie adwokata oraz ryczałt w wysokości 90% tego wynagrodzenia.

2. Wynagrodzenie adwokata ustala się na podstawie stawek określonych w rozdziałach 2, 3 i 4.

3. Wysokość wynagrodzenia adwokata — członka zespołu adwokackiego, zwanego dalej „zespołem”, określa umowa między zespołem reprezentowanym przez kierownika zespołu a klientem.

4. Przy określaniu wysokości wynagrodzenia adwokata bierze się pod uwagę charakter i stopień zawiłości sprawy, wymagany nakład pracy, a także poziom kwalifikacji zawodowych adwokata.

§ 2. 1. Opłaty należą się zespołowi za ogół czynności związanych z prowadzeniem sprawy w danej instancji bez względu na wynik sprawy.

2. W razie nie usprawiedliwionego odwołania pełnomocnictwa lub w razie zrzeczenia się pełnomocnictwa przez adwokata z winy klienta, zespołowi należą się opłaty za prowadzenie sprawy w instancji, w której odwołanie nastąpiło, oraz za prowadzenie sprawy w instancjach poprzednich, jeżeli adwokat brał w nich udział.

3. W wypadku przewidzianym w ust. 2 zespołowi należy się 50% opłaty oraz zwrot wydatków, jeżeli adwokat nie występował jeszcze w danej sprawie przed sądem albo innym organem państwowym.

4. W innym wypadku zespołowi należą się opłaty za faktycznie wykonywane czynności.

§ 3. 1. Wysokość wynagrodzenia adwokata, nie przewidzianego w rozporządzeniu, ustala kierownik zespołu, przyjmując za podstawę wynagrodzenie w sprawach o najbardziej zbliżonym charakterze.

2. Kierownik zespołu adwokackiego może w szczególnie uzasadnionych wypadkach zwolnić klienta w całości lub w części z obowiązku uiszczenia opłaty.

3. Decyzja kierownika zespołu w sprawie zwolnienia w myśl ust. 2 powinna być podjęta na piśmie.

§ 4. W razie gdy zespołowi adwokackiemu zleca sprawę do prowadzenia osoba zagraniczna, opłata za czynności adwokackie pobierana jest w wysokości odpowiedniej do stosowanej w kraju, w którym ta osoba zamieszkuje.

§ 5. Jeżeli wskutek orzeczenia instancji wyższej doszło do ponownego rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, zespołowi należy się 75% opłaty za ponowne prowadzenie sprawy w tej instancji.

§ 6. Klient może wpłacić do kasy zespołu adwokackiego do rozliczenia kwoty na pokrycie następujących wydatków:

- 1) kosztów sądowych,
- 2) opłat skarbowych,
- 3) kosztów delegacji rozliczanych na zasadach przysługujących pracownikom za czas podróży służbowych na obszarze kraju,
- 4) kosztów przepisywania i kopiowania akt — z tytułu odpłatnego zlecenia tych czynności,
- 5) innych celowych udokumentowanych wydatków.

§ 7. 1. W razie wyjazdu adwokata do innej miejscowości w kilku sprawach, koszt przejazdu, noclegu i diety dzieli się stosunkowo.

2. W razie dokonywania czynności przez adwokata, który mieszka stale poza siedzibą zespołu, nie należą się koszty przejazdu i noclegu oraz dieta, jeżeli czynności dokonane zostały w miejscu zamieszkania tego adwokata lub w siedzibie zespołu adwokackiego.

§ 8. Klienci zespołów uiszczają opłatę i dokonują wpłaty kwot przyjętych do rozliczenia do kasy zespołu bądź bezpośrednio, bądź za pomocą obowiązujących w obrocie sposobów uiszczenia należności. Prowadzącemu sprawę adwokatowi nie wolno — pod odpowiedzialnością dyscyplinarną — pośredniczyć w dokonywaniu wpłat do zespołu i przyjmować wpłaty, chyba że uchwałą zespołu zostało mu powierzono inkaso należności na rzecz zespołu.

§ 9. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do adwokata wykonującego zawód indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem.

§ 10. Ryczałt, o którym mowa w § 1 ust. 1, przeznaczony jest w granicach 15% na pokrycie wydatków związanych ze szkoleniem aplikantów, a w pozostałej części — na pokrycie wydatków określonych regulaminem wydanym przez Naczelną Radę Adwokacką na podstawie przepisów Prawa o adwokaturze.

Rozdział 2

Wynagrodzenie adwokata w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych

§ 11. 1. Wynagrodzenie adwokata ustala się od wartości przedmiotu sprawy, a w postępowaniu egzekucyjnym — od wartości egzekwowanego roszczenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. W razie zmiany w toku postępowania wartości stanowiącej podstawę obliczenia wynagrodzenia, bierze się pod uwagę wartość zmienioną, poczynając od instancji następczej.

2. Wynagrodzenie adwokata wynosi przy wartości przedmiotu sprawy:

1)	do 4.000 zł	—	od 1.000 do 2.000 zł,
2)	od 4.001 do 7.000 zł	—	od 1.000 do 2.500 zł,
3)	od 7.001 do 10.000 zł	—	od 1.000 do 3.000 zł,
4)	od 10.001 do 15.000 zł	—	od 1.000 do 3.500 zł,
5)	od 15.001 do 20.000 zł	—	od 1.500 do 6.000 zł,
6)	od 20.001 do 40.000 zł	—	od 2.000 do 7.000 zł,
7)	od 40.001 do 70.000 zł	—	od 2.000 do 9.000 zł,
8)	od 70.001 do 100.000 zł	—	od 2.500 do 10.000 zł,
9)	od 100.001 do 200.000 zł	—	od 3.000 do 12.000 zł,
10)	od 200.001 do 300.000 zł	—	od 4.000 do 15.000 zł,
11)	od 300.001 do 1.000.000 zł	—	od 5.000 do 30.000 zł,
12)	ponad 1.000.000 zł	—	od 5.000 do 80.000 zł.

§ 12. 1. Wynagrodzenie adwokata wynosi w sprawach:

- 1) o rozwód i o unieważnienie małżeństwa — od 1.000 do 15.000 zł,
- 2) o stwierdzenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa — od 1.000 do 12.000 zł,
- 3) o przysposobienie — od 1.000 do 5.000 zł,
- 4) o pozbawienie, ograniczenie, zawieszenie lub przywrócenie władzy rodzicielskiej oraz o odebranie dziecka — od 1.000 do 5.000 zł,
- 5) o ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie ojcostwa, unieważnienie uznania dziecka i rozwiązanie przysposobienia — od 1.000 do 5.000 zł,
- 6) o ubezwłasnowolnienie — od 1.000 do 5.000 zł,
- 7) o uznanie za zmarłego lub stwierdzenie zgonu — od 1.000 do 3.000 zł,
- 8) o rozstrzygnięcie co do aktów stanu cywilnego — od 1.000 do 3.000 zł,
- 9) o rozstrzygnięcie w istotnych sprawach rodziny lub co do zarządu majątkiem wspólnym — od 1.000 do 5.000 zł,
- 10) o zniesienie wspólności majątkowej między małżonkami — od 1.000 do 15.000 zł,
- 11) o podział majątku wspólnego między małżonkami — stawkę obliczoną na podstawie § 11 od wartości udziału małżonka zastępowanego przez adwokata, a w wypadku zgodnego wniosku małżonków — 50% tej stawki,
- 12) o alimenty, o nakazanie wypłacania wynagrodzenia za pracę do rąk drugiego małżonka — w zakresie zastępstwa strony dochodzącej tych roszczeń — od 1.000 do 3.000 zł.

2. Stawki określone w ust. 1 pkt 1 obejmują również wynagrodzenie od roszczeń majątkowych, dochodzonych łącznie w sprawie, z wyjątkiem roszczeń przewidzianych w art. 58 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, od których pobiera się wynagrodzenie dodatkowe na zasadach ogólnych.

3. Stawki określone w ust. 1 pkt 5 obejmują w sprawach o ustalenie ojcostwa również roszczenia majątkowe strony powodowej.

§ 13. Za prowadzenie sprawy z zakresu własności i innych praw rzeczowych oraz z zakresu prawa o księgach wieczystych wynagrodzenie adwokata wynosi w sprawach:

- 1) o stwierdzenie zasiedzenia własności lub użytkownika nieruchomości — 50% stawki obliczonej na podstawie § 11 od wartości prawa,
- 2) o rozgraniczenie — od 1.000 do 10.000 zł,
- 3) dotyczących służebności — od 1.000 do 8.000 zł,
- 4) o naruszenie posiadania — od 1.000 do 13.000 zł,
- 5) o wpis w księdze wieczystej lub o założenie zbioru dokumentów albo o umorzenie hipoteki — od 1.000 do 4.000 zł,
- 6) o zniesienie współwłasności — stawkę obliczoną na podstawie § 11 od wartości udziału współwłaściciela zastąpionego przez adwokata, a w wypadku zgodnego wniosku uczestników — 50% tej stawki,
- 7) związanych z korzystaniem lub zarządem rzeczą wspólną — od 1.000 do 10.000 zł,
- 8) o usunięcie niezgodności między wpisem w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym — 50% stawki obliczonej na podstawie § 11 od wartości prawa dotkniętego niezgodnością.

§ 14. Za prowadzenie spraw z zakresu prawa spadkowego wynagrodzenie adwokata wynosi w sprawach:

- 1) o zabezpieczenie spadku, dokonanie spisu inwentarza, przyjęcie i odrzucenie spadku, ogłoszenie testamentu i nakazanie jego złożenia, zarządu spadku nie objętego i wyjawienie przedmiotów spadkowych — od 1.000 do 8.000 zł,
- 2) o stwierdzenie nabycia spadku — od 1.000 do 5.000 zł, a jeżeli przedmiotem postępowania jest również ważność testamentu — od 1.000 do 20.000 zł,
- 3) o dział spadku — stawkę obliczoną na podstawie § 11 od wartości udziału spadkowego uczestnika zastępowanego przez adwokata, a w wypadku działu na zgodny wniosek uczestników postępowania — 50% tej stawki.

§ 15. Wynagrodzenie adwokata wynosi w sprawach:

- 1) o opróżnienie lokalu mieszkalnego — od 1.000 do 10.000 zł,
- 2) o opróżnienie lokalu użytkowego — od 1.000 do 15.000 zł,
- 3) o wydanie nieruchomości — od 1.000 do 25.000 zł.

§ 16. Za prowadzenie innych spraw wynagrodzenie wynosi w sprawach:

- 1) o uchylenie uchwały organu spółdzielni — od 1.000 do 15.000 zł,
- 2) o ochronę dóbr osobistych — od 1.000 do 20.000 zł,
- 3) o ochronę praw autorskich — od 1.500 do 20.000 zł,
- 4) dotyczących wynalazczości — stawkę obliczoną na podstawie § 11, jednak nie mniej niż 1.200 zł,
- 5) z zakresu postępowania nieprocesowego, nie wymienionych odrębnie — od 1.000 do 12.000 zł,
- 6) o uchylenie wyroku sądu polubownego — od 1.000 do 15.000 zł,
- 7) z zakresu postępowania upadłościowego i układowego — od 1.000 do 20.000 zł,
- 8) o uznanie orzeczeń sądów zagranicznych — od 1.000 do 15.000 zł,
- 9) egzekucyjnych — 50% stawki obliczonej na podstawie § 11 przy egzekucji z nieruchomości, a 25% tej stawki przy egzekucji innego rodzaju,
- 10) ze skarg na czynności komornika — od 1.000 do 4.000 zł.

Stawki określone w pkt 1, 2, 3 i 4 nie obejmują wynagrodzenia od roszczeń majątkowych dochodzonych łącznie w sprawie.

§ 17. Za prowadzenie sprawy w danej instancji należy się 75% opłaty, jeżeli sprawa toczyła się w postępowaniu nakazowym lub upominawczym, a nie doszło do rozprawy.

§ 18. 1. W sprawach z zakresu prawa pracy wynagrodzenie adwokata wynosi:

- 1) o nawiązanie umowy o pracę, o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, o przywrócenie do pracy lub o ustalenie sposobu ustania stosunku pracy — od 1.000 do 4.000 zł,
- 2) o wynagrodzenie za pracę lub odszkodowanie inne niż wymienione w pkt 4 — 75% stawki obliczonej na podstawie § 11 od wartości wynagrodzenia lub odszkodowania będącego przedmiotem sporu,
- 3) o inne roszczenia niemajątkowe — od 1.000 do 4.000 zł,
- 4) o ustalenie wypadku przy pracy, jeżeli nie jest połączone z dochodzeniem odszkodowania lub renty — od 1.000 do 4.000 zł,
- 5) o świadczenia odszkodowawcze należne z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej — 50% stawki obliczonej na podstawie § 11 od wartości odszkodowania będącego przedmiotem sporu.

2. W sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego wynagrodzenie adwokata wynosi:

- 1) w sprawach o emeryturę lub rentę — od 1.000 do 4.000 zł,
- 2) w sprawach o dodatki do emerytury i renty oraz o zasiłki z ubezpieczenia społecznego i rodzinnego — od 1.000 do 4.000 zł.

§ 19. 1. Za prowadzenie sprawy w postępowaniu rezyzyjnym należy się 50% wynagrodzenia, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat — 75%, w obu wypadkach nie mniej niż 1.000 zł; za prowadzenie sprawy przed Sądem Najwyższym należy się odpowiednio 75% i 100% wynagrodzenia, nie mniej jednak niż 1.000 zł.

2. Za prowadzenie sprawy w postępowaniu zażaleniomym należy się 25% wynagrodzenia, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat — 50%, nie mniej niż 1.000 zł; za prowadzenie sprawy przed Sądem Najwyższym należy się odpowiednio 50% i 75% wynagrodzenia, nie mniej jednak niż 1.000 zł.

3. Za prowadzenie przed Sądem Najwyższym spraw określonych w § 18 wynagrodzenie wynosi 100% stawek wymienionych w tym paragrafie.

§ 20. Za prowadzenie sprawy w imieniu kilku osób należy się wynagrodzenie od każdej z nich, gdy zastępowanie więcej niż jednej osoby powoduje szczególne zwiększenie nakładu pracy.

Rozdział 3

Wynagrodzenie adwokata w sprawach karnych

§ 21. 1. Za ogół czynności w postępowaniu karnym wynagrodzenie adwokata wynosi:

- 1) w sprawach objętych dochodzeniem — od 1.000 do 5.000 zł,
- 2) w sprawach objętych śledztwem — od 1.000 do 7.000 zł.

2. Wynagrodzenie adwokata za obronę wynosi przed sądem:

- 1) rejonowym w postępowaniach szczególnych — od 1.000 do 10.000 zł,
- 2) rejonowym w postępowaniu zwyczajnym — od 1.000 do 15.000 zł,
- 3) wojewódzkim jako II instancją — od 1.000 do 15.000 zł,
- 4) wojewódzkim jako I instancją oraz przed Sądem Najwyższym — od 2.000 do 20.000 zł,
- 5) wojskowym jako I instancją — od 1.000 do 10.000 zł.

3. Za czynności w sprawie o wznowienie postępowania oraz w sprawie o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego wynagrodzenie adwokata wynosi od 1.000 do 8.000 zł.

4. Za obronę w sprawach o wydanie wyroku łącznego przed sądem rejonowym i wojewódzkim wynagrodzenie adwokata wynosi od 1.000 do 5.000 zł.

5. Za zastępstwa w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie lub aresztowanie wynagrodzenie adwokata oblicza się od wartości przedmiotu sprawy według zasad przewidzianych w rozdziale 2.

6. Przepisy ust. 1—5 mają odpowiednie zastosowanie do wynagrodzenia na rzecz zespołu za czynności adwokata w charakterze pełnomocnika powoda cywilnego, pokrzywdzonego (pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego) lub oskarżyciela prywatnego.

§ 22. Za obronę przed sądem w postępowaniu wykonawczym wynagrodzenie adwokata wynosi w sprawach:

- 1) o odroczenie lub przerwę wykonywania kary — od 1.000 do 4.000 zł,
- 2) o wykonanie warunkowo zawieszonej kary — od 1.000 do 4.000 zł,
- 3) o warunkowe przedterminowe zwolnienie lub odwołanie takiego zwolnienia — od 1.000 do 4.000 zł,
- 4) o orzeczenie przez sąd penitencjarny nadzoru ochronnego — od 1.000 do 4.000 zł,
- 5) o umieszczenie w ośrodku przystosowania społecznego przez sąd penitencjarny — od 1.000 do 4.000 zł,
- 6) za czynności związane z wykonywaniem kary ograniczenia wolności oraz wykonywaniem środków zabezpieczających — od 1.000 do 4.000 zł,
- 7) za prowadzenie sprawy o zatarcie skazania — od 1.000 do 4.000 zł,
- 8) za prowadzenie sprawy o ułaskawienie — od 1.000 do 5.000 zł,
- 9) za pozostałe czynności w postępowaniu wykonawczym — od 1.000 do 4.000 zł.

§ 23. W sprawach, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, dolicza się za każdy następny dzień rozprawy 20% opłaty.

§ 24. Za obronę kilku osób lub za reprezentowanie kilku osób należy się opłata od każdej z nich.

Rozdział 4

Wynagrodzenie adwokata w sprawach administracyjnych

§ 25. Wynagrodzenie adwokata w sprawach rozpoznawanych przez Naczelny Sąd Administracyjny:

- 1) dotyczących należności pieniężnych albo praw majątkowych, jeżeli ich wartość została określona przez organ administracji państwowej lub jeżeli jest oczywista — 100% stawek określonych w § 11,
- 2) lokalowych dotyczących lokali mieszkalnych — od 1.000 do 10.000 zł, a dotyczących lokali użytkowych — od 1.000 do 15.000 zł,
- 3) w innych sprawach — od 1.000 do 15.000 zł.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 26. W sprawach będących w toku przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się aż do ich zakończenia w danej instancji dotychczasowe przepisy.

§ 27. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 1985 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 51, poz. 266).

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *L. Domeracki*

181

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 1 lipca 1988 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie nakładania, uiszczania i ściągania grzywien w postępowaniu mandatowym.

Na podstawie art. 68 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 1971 r. Nr 12, poz. 116, z 1972 r. Nr 49, poz. 312, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 16, poz. 125 i Nr 45, poz. 291, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1985 r. Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193 i z 1988 r. Nr 20, poz. 135) zarządza się, co następuje:

§ 1. W § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 grudnia 1971 r. w sprawie nakładania,

uiszczania i ściągania grzywien w postępowaniu mandatowym (Dz. U. Nr 34, poz. 302, z 1972 r. Nr 38, poz. 250, z 1975 r. Nr 46, poz. 252 i z 1985 r. Nr 35, poz. 166) kwoty „200, 300, 500, 700, 1000, 1500 i 2000 zł” zastępuje się kwotami: „500, 700, 1000, 1500, 2000, 2500 i 3000 zł”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *C. Kiszczyk*

182

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 8 lipca 1988 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji szpitali klinicznych.

Na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 28 października 1948 r. o zakładach społecznych służby zdrowia i planowej gospodarce w służbie zdrowia (Dz. U. Nr 55, poz. 434, z 1950 r. Nr 36, poz. 327, z 1951 r. Nr 1,

poz. 2 i z 1955 r. Nr 11, poz. 67) i w związku z art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnich i centralnych organów administracji państwowej (Dz. U. Nr 33, poz. 180)